

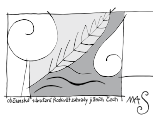
Pavel Jenel

Linecká stezka



Pavel Fencel

Linecká stezka



PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

**Realizováno v rámci projektu „DĚDICTVÍ REGIONU: po stopách předků“,
tento projekt je spolufinancován Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu
pro rozvoj venkova v rámci opatření:**

**III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova,
IV.2.1 Realizace projektů spolupráce Programu rozvoje venkova.**

O. s. Rozkvět zahrady jižních Čech – místní akční skupina, Lhenice

2009

Obsah

PŘEDMLUVA.....	3
STŘEDOVĚKÉ OBCHODNÍ CESTY.....	4
Ochrana stezek a cest.....	5
Celní poplatky.....	6
Zboží přepravované po stezkách a cestách.....	6
Obchodníci a přepravci.....	7
LINECKÁ STEZKA.....	8
Linecká stezka na mapách.....	10
Patrocínia kostelů na Linecké stezce.....	11
Možné trasy Linecké stezky.....	12
Výškový profil Linecké stezky.....	13
Lhenický úsek Linecké stezky.....	14
Z DÁVNÉ HISTORIE LHENIC.....	16
Linecká stezka a současnost.....	25
VÝLET PO LHENICKÉ ČÁSTI LINECKÉ STEZKY.....	26
RESUMÉ.....	28
ZUSAMMENFASSUNG.....	28
Beschreibungen zu den Farbfotos.....	29
SUMMARY.....	29
Legend of colour photographs.....	30
POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY.....	31
MAS ROZKVĚT ZAHRADY JIŽNÍCH ČECH.....	32
Zkušenosti MAS.....	32
Přeshraniční spolupráce.....	33
Spolupráce s ostatními MAS.....	33
Tipy na výlet.....	33
CHANCE IN NATURE – LAG.....	36
Tipy na výlet.....	37

Předmluva

Tato publikace je jednou ze souboru dvanácti brožur vytvořených v rámci projektu spolupráce podpořeného z Programu rozvoje venkova „Dědictví regionu: po stopách předků“, který byl realizován ve spolupráci Občanského sdružení „Rozkvět zahrady jižních Čech – místní akční skupina“ a Občanského sdružení „CHANCE IN NATURE – LOCAL ACTION GROUP“. Hlavním cílem tohoto projektu je podpořit využívání přírodního a kulturního dědictví v regionech spolupráce, zmapovat společný region z hlediska historických souvislostí – „po stopách předků“ a předat toto poselství generacím příštím.

Ing. Marta Krejčíčková
manažer projektu

Tento text vznikl na žádost Městyse Lhenice během května a června roku 2009. Nejedná se o historickou studii, jde spíše o shrnutí dosud známých i méně známých informací o jedné z nejstarších obchodních cest na jihu Čech. Téma Linecké stezky, přesněji jejího českého úseku spojujícího dnešní Vyšší Brod s Netolicemi, je potřebné zpracovat s využitím pramenné základny, především však s využitím poznatků archeologického výzkumu, což vyžaduje mnohaleté úsilí. Těchto několik stránek má za úkol připomenout existenci staré obchodní cesty a zvýšit zájem návštěvníků regionu o lokality ležící na trase bývalé stezky v úseku z Netolic do Chvalšín. Vždyť většina těchto míst vznikala právě v souvislosti s provozováním této cesty.

Mgr. Pavel Fencel
autor

Středověké obchodní cesty

Obchod je starý jako lidstvo samo. Archeologické nálezy dokládají existenci výměnného obchodu již v pravěku. Česká kotlina patřila vždy k relativně hustě osídlenému prostoru podobně jako Podunají. Mezi těmito územími však stojí hory porostlé obtížně dostupnými hvozdy. I přes tuto skutečnost lze doložit existenci komunikací již v období paleolitu. Jedním z hlavních obchodovaných artiklů byla sůl. V Čechách se vyskytuje celá řada nerostů, sůl však mezi nimi není. Proto bylo nezbytné ji dovážet. Ze Solné komory se dovážela sůl alpská, po Labi či po tzv. Královské cestě (Via regia) se dovážela sůl saská. V jistých obdobích se v Čechách mohla objevit i sůl ze Sedmihradska. Královská cesta je název, který se v různých dobách používal pro různé obchodní cesty. V tomto případě se jednalo o cestu z Erfurtu přes Plavno, Loket, Kadaň, Žatec a Louny na Slaný a dále do Prahy. Na vodní cestě po Labi měly právo solního skladu Litoměřice, kterým již kníže Spytihněv II. daroval část vybraného cla ze solního obchodu. Nás však zajímá sůl alpská, zvaná také v těch dávných dobách bavorská. Bavorští vévodové byli totiž majiteli solav v alpské solné komoře již v 7. století. Od nich získali právo obchodu se solí i biskupové salcburští (biskupství založeno r. 696) a pasovští (biskupství založeno r. 738). Od těch dob obě tyto církevní instituce hrály v solním obchodu mimořádně důležitou roli. V této souvislosti je nutné připomenout, že část území dnešních Horních Rakous na sever od Dunaje byla ovládána bavorskými vévody. Teprve po bitvě u Lechu v r. 955 zde byla zřízena Východní marka. V roce 1156 bylo území Východní marky povýšeno na vévodství, čímž došlo ke vzniku samostatného Rakouska. V solním obchodu to znamenalo, že k alpské soli bavorské přibyla alpská sůl rakouská. Tato skutečnost měla o několik století později vliv na zánik solního obchodu na Zlaté stezce, když rakouská (habsburská) sůl dostala v Čechách přednost před solí pasovskou (bavorskou). První písemné zprávy o obchodních stezkách či cestách spojujících jih české kotliny s Podunajím nacházíme ve starých listinách z 10. a 11. století. Spojení Podunají s jihem české kotliny zajišťovaly tyto stezky: Nýrská (z Chamu do Klatov), Železnorudská (z kláštera Rinchnach přes Zwiesel a dnešní Železnou Rudu do Klatov), Vintířova (z kláštera Niederalteich přes Rinchnach a Hartmanice do Klatov), Zlatá cesta (z Grafenau přes Horskou Kvildu do Kašperských Hor), Zlatá stezka (z Pasova třemi větvemi do Prachatic, Vimperka a Kašperských Hor), Zbytinská (z Waldkirchenu přes Stožec a Zbytiny do Prachatic), Hornoplánská (z Waldkirchenu dvěma větvemi do Horní Plané), Dolnovltavická (z Aigenu přes Dolní Vltavici a Kájov do Českého Krumlova), Frymburská (z Haslachu přes Frymburk a Zátoň do Českého Krumlova) a Linecká (z Lince přes Vyšší Brod do Českého Krumlova a do Netolic). Výše uvedené trasy jsou uvedeny v pořadí od západu k východu, nikoli podle důležitosti v konkrétním časovém období. Konečným cílem většiny obchodních cest v české kotlině byla Praha. Nejznámější, nejvíce prozkoumaná a popsaná je Zlatá stezka se svými třemi větvemi, mezi nimiž dominovala větev prachatická. První písemná zmínka o této obchodní cestě pochází z roku 1010. Jjí

původní trasa zřejmě vedla z Pasova přes Zbytiny do dnešních Starých Prachatic, které byly tržní osadou patřící vyšehradské kapitule. Postupem času, když se solní obchod rozšířil a bylo nutno vytvořit vhodnější podmínky jak pro soumary, tak pro skladování soli, bylo v druhé polovině 13. století založeno město Prachatice, které z obchodu se solí až do konce 17. století profitovalo, samozřejmě s výjimkou let válečných. Další větve Zlaté stezky vedoucí do Vimperka a Kašperských Hor nebyly zdaleka tak významné, přesto i na nich panoval čilý ruch.

OCHRANA STEZEK A CEST

Osídlení podél tras obchodních cest bylo staré jako stezky samy. Jednalo se však o jednoduchá sídliště v okolí strážních hradišť. Ta měla minimálně tři poslání – byla místem strážním, místem, kde se obchodovalo, a konečně skýtala útočiště v případě nebezpečí i lidem z okolních sídlišť. Zásadní změnu přináší 13. století. Na stezkách a cestách i v jejich nejbližším okolí vznikají v tomto období osady, které se postupně mění na vsi, městečka a města. Zejména města díky různým privilegiím uděleným vrchností z obchodní činnosti profitovala. Pravidla, kterými se soumaři, kupecké karavany i jednotliví kupci či kramáři museli řídit, často cestu k cíli komplikovala, zdržovala a prodražovala. Povinností měst na trase obchodní cesty bylo udržovat průchodnost stezky či cesty, dbát na průchodnost brodů, případně opravovat mostky. To vše představovalo náklady, které se musely vrátit. Další výlohy představovalo zajištění bezpečného průchodu či průjezdu trasy, náklady vyžadovalo i hledání soumarů, kteří se snažili povinným místům na stezce vyhnout. Když byli takoví provinilci zadrženi, většinou jim byl náklad zabaven. Toto nebezpečí však hrozilo i při přepadení karavany, zde šlo navíc i o život. Pokud by stezka či cesta získala pověst nebezpečné trasy, obchodníci by hledali jiné cesty a města na trase by ztrácela příjmy, na kterých byla závislá. Proto například v roce 1322 slibuje Verner z Vitějovic a jeho prachatictí měšťané, že budou ochraňovat obchodníky a přepravce soli mezi Pasovem a Prachaticemi. Tyto a podobné sliby byly většinou plněny, vždyť každá karavana, která dorazila do cíle v pořádku, byla nejen zdrojem příjmu vrchnosti i měšťanů, ale posilovala i dobrou pověst obchodní cesty – bezpečné, a proto vyhledávané. I v raném středověku netvořily síť komunikací jen obchodní stezky a cesty. Spojnice mezi jednotlivými vesnicemi, městečky a městy byly rovněž udržované, proto mohli přepravci zboží po splnění obligátních poplatků využívat ke zkrácení trasy i tyto komunikace. Postupujícím časem se tyto možnosti rozšiřovaly a spolu s relativně snižujícím se počtem mýtnic a celnic vznikala stále hustší síť stezek, cest a později i prvních silnic. Tento stav dokládají detailně mapy I. (josefského) vojenského mapování z první poloviny 18. století, kde jsou vyznačeny hlavní tahy cest a silnic, ale také síť místních komunikací. Tyto mapy dokládají proměnlivost komunikačních sítí ve vztahu ke struktuře osídlení krajiny. Porovnáme-li tehdejší síť s dnešní, docházíme k zajímavým poznatkům.

CELNÍ POPLATKY

Systém celních i jiných poplatků je znám již ze starověku. Ve středověku byly využívány dva základní typy celních poplatků – clo a mýtné. Dalším typem poplatku byl ungelt. Clo (často ztotožňované s mýtem) představovalo, ostatně jako dnes, poplatek za převážené zboží. Zejména ve starších dobách bylo vybíráno v naturáliích. Mýtné byl poplatek za dopravní prostředek (kůň, vůz, loď) většinou placený při přechodu určitého místa na trase obchodní cesty (zemská hranice, brod, most, vybraná místa na trase cesty). Místa, kde bylo mýtné vybíráno, se nazývala mýto (německy Mauth). Tento výraz se dodnes objevuje v názvech obcí a měst (Mýto, Vysoké Mýto, Mauth, Mauthausen). Mýtnice a celnice byly často na stejném místě. Pokud bylo na trase nebo v cílovém místě přepravované zboží také prodáváno, bylo nutné zaplatit další druh poplatku, tzv. ungelt. Tento výraz se rovněž používal i pro místo, kde byli kupci ubytováni a mohli bezpečně složit svůj náklad. Známý je například Ungelt na Starém Městě pražském. Řada měst měla také panovníkem povolené právo skladu, což znamenalo povinnost kupců ve městě zboží prodat na sklad. To je případ Prachatic. Zásadní informace o celních pravidlech, zejména pak v solním obchodu podává Raffelstetský celní řád z prvního desetiletí 10. století. První písemné sdělení o celních povinnostech v Čechách uvádějí i Konrádova statuta z roku 1189, kde se v článku 21 uvádí: *Kdo by přešel celní čáru, aniž dostal od celníka povolení a aniž zaplatil clo, ať se netrestá jinak než dvojnásobnou celní povinností a kromě toho ať zaplatí pokutou 60 denárů.* I když byly oba výše uvedené předpisy určeny především pro Moravu, lze předpokládat, že byly využívány i v Čechách. Zemské mýto (pravděpodobně i clo) bylo na Linecké stezce vybíráno ve vsi Studánky. Vzhledem k tomu, že počet mýt a celnic narůstal a stával se velkou záležitostí pro obchod, rozhodl Karel IV. o snížení počtu těchto míst, čímž došlo k značnému oživení zejména dálkového obchodu. Pravidla pro vybírání mýtného i cla se postupně zdokonalovala, vrcholu dosáhla v době vlády Josefa II. Od poloviny 18. století zajišťovali vybírání cla celní dozorcí, zatímco vojenští kordonisté měli zabránit pašování. Později vznikají oddíly pohraniční stráže – pohraniční myslivci a důchodková stráž. V roce 1842 došlo k sloučení pohraniční a důchodkové stráže. Vznikla tak finanční stráž, která zajišťovala ochranu hranic až do roku 1948.

ZBOŽÍ PŘEPRAVOVANÉ PO STEZKÁCH A CESTÁCH

Obchod existující na základě nabídky a poptávky je ve svém principu po staletí stejný. V Čechách byla trvalá poptávka po soli, která se zde nevyskytovala, dále po koření, látkách, ale také například po papíru. Jeho odběrateli byli jak mniši, tak radnice ve městech či vrchnostenské kanceláře. Karavany dále přivážely víno, jižní plody a konkrétní předměty objednané bohatými zákazníky. Archivář František Teplý uvádí mezi dováženým zbožím také olovo, cín, měď, křídou, smolu a vosk, z potravin med, sádlo, lůj, česnek, velkou cibuli, hrách a mák. Nechyběla vína francouzská, alsaská, uherská a rakouská. Dále se dovážely ryby z Dunaje i slanečci. Dopravovala se i zvířata jako osli, kozy a rousnaté ovce. Vozilo se také tzv. kramářské zboží jako hrnce, pánve, radlice, kosy a meče a jiné zbraně. Na zpáteční cestě karavany odvážely chmel, obilí, slad, med, kůže, vlnu, pivo či pálenku. Hlavním dováženým artiklem však byla sůl. Před-

stavu o dovezeném množství soli nám poskytují údaje z Prachatic. V roce 1558 prošlo městem 37 419 prostic soli, o dva roky později to bylo již 48 398 prostic. Za předpokladu, že v jedné prostici bylo 54 kg soli, dostáváme se k těžko uvěřitelnému počtu 2 613 492 kg dovezené soli za jeden rok. Jen pro představu – dnes by toto množství odvezlo 130 kamionů. Množství soli dovezené v 10. až 14. století můžeme jen odhadovat, víme však, že k dopravě soli na jih Čech byla využívána rovněž stezka linecká, jak bude uvedeno dále.

OBCHODNÍCI A PŘEPRAVCI

Na solných stezkách byli provozovateli kyvadlové přepravy soumaři. Byli to většinou sedláci, kteří dováželi se svými koňmi sůl uloženou v prosticích. Název soumar vznikl ze staroněmeckého slova saum, které znamenalo náklad pro jednoho koně. V češtině pak výraz soumar označoval jednak nákladního koně, jednak povolání. Podoba prostice stejně jako její objem se v průběhu let měnily. V 16. století se ustálil objem ploché bečky na 54 kg soli. Sůl byla dovezena po řekách Salzach, Inn nebo Traun na některé z překladišť na Dunaji (Pasov, Linec, Mauthausen aj.). Zde byla z lodí překládána do skladišť, odkud ji odebírali soumaři. Ti pak ve zhruba třicetkilometrových denních etapách dopravili sůl a ostatní zboží na místo určení. Jeden soumar míval většinou více koní, v 16. století byl jejich počet omezen na nejvýše čtyři koně. Se zlepšujícím se stavem cest se objevují v karavanách i dvoukolové vozy tažené koněm či káry tažené lidmi. V 15. století jsou již běžné dvouúpravové vozy, předchůdci vozů formanských. Ty jsou o století později opatřovány otočnou nápravou zvanou rejda a původně plná dřevěná kola jsou nahrazována loukoťovými. Formanská živnost byla zřejmě výnosná, neboť počet těchto dopravců stále stoupal. Když král Maxmilián cestoval v roce 1555 z Lince do Augsburgu, obrátil se mimo jiné i na pana Viléma z Rožmberka o pomoc při obstarání dostatečného počtu formanů, kteří by zajistili jeho přesun. Pan Vilém vydal příkaz, aby všichni formani, kteří byli jeho poddanými, ihned se odebrali do Lince a byli k dispozici královskému dvoru. Tyto formanské vozy uvezly až 800 kg nákladu, o sto padesát let později není výjimkou formanský vůz o nosnosti až tři tuny. Technický pokrok ve vývoji dopravních prostředků šel kupředu stejně jako nové metody staveb a úprav cest. Vznikají zemské a císařské silnice pro dálkovou dopravu, které jsou na rozdíl od bezbřehých rozježděných blátivých cest opatřeny příkopem a jsou štětovány. Jsou rovněž vroubeny alejemi listnatých stromů poskytujících ochranu před slunečním zářem i deštěm. Po určitých vzdálenostech vznikaly při silnicích zájezdní hostince nazývané novými hospodami. Ještě dnes toto označení v řadě lokalit přetrvává. Formani se stali novým fenoménem v přepravě zboží. Stovky formanských vozů jezdily po českých silnicích, tisíce po cestách evropských. I to byl jeden z důvodů zániku soumarských živností. V 18. století se rychle rozvíjí poštovní služby. Pošta doručuje stále více nejen zásilky, ale také zajišťuje přepravu osob. Poštovní dostavníky, soukromé kočáry, formanské vozy, rychlí jízdní poslové, kramáři s krosnami i pěší – to je obraz provozu na silnicích od konce 17. do konce 19. století. Konkrétní obchodní stezky a cesty se postupně stávají minulostí. Síť zemských i císařských (později státních) silnic je v podstatě dokončena, vzniká hustá síť silnic okresních. Od poslední třetiny 19. století se dálková doprava stává na mnoho desetiletí doménou železniční dopravy.

Linecká stezka

Název Linecká stezka, který v našem textu používáme, není zcela autentický. Ukazuje na cílové místo karavan, které odcházely z jihu české kotliny a jejichž cílem byl buď Linec samotný, případně místa v jeho okolí. Jak byla stezka nazývána obchodníky, kteří mířili opačným směrem, tedy z Podunají na jih Čech a dále do Prahy, nevíme. Dále je třeba si uvědomit, že Lineckou stezkou mohla být nazývána každá trasa, jejímž cílovým místem byl Linec. Pro naši potřebu budeme používat název Linecká stezka pro trasy spojující Linec s Netolicemi, případně s Doudleby, v pozdějších dobách s Českými Budějovicemi. První dvě jmenovaná místa byla známá již v 10. století. Linecká stezka je v našem pojetí z výše uvedených cest pravděpodobně jedna z nejstarších. Spojení Lince na Dunaji s českou kotlinou přes Vyšebrodský průsmyk bylo i přes značné stoupání na rakouské straně snazší z několika důvodů. Především na rozdíl od hlubokých šumavských hvozdů byla tato krajina přece jen více osídlena, jak dokazují první písemné zmínky o osadách na rakouské straně. První písemný záznam o Linecké stezce pochází z roku 906 a je tudíž o více než sto let starší než první písemná zmínka o Zlaté stezce. Na počátku 10. století vedla Linecká stezka z Lince přes Vyšebrodský průsmyk boletickým újezdem do Netolic. Ty jsou zmiňovány v Kosmově kronice české již k roku 981, osídlení tohoto místa je však mnohem starší. Kosmas se rovněž zmiňuje o Jindřichovi, odbojném synovi císaře Jindřicha IV., který v r. 1106 *opustil Řezno a prošel jižním krajem po cestě, kudy se chodí do Netolic, vstoupil do Čech*. Netolice spolu s Doudleby představovaly nejen významná správní centra, ale byla to místa, kde se protínaly obchodní stezky a cesty a kde vznikaly velké tržní osady. Proto byla také koncovými body stezek vedoucích z Podunají do jižních Čech. Jaroslav Kadlec v knize Dějiny Zlaté Koruny (1949) uvádí trasu Linecké stezky následovně: *Právě v nedávné době byl podán důkaz, že pomezí hvozd nebyl tak neproniknutelný, jak se dlouho za to mělo. Po stezkách, které vedou z Dolních a Horních Rakous a z Bavor do jižních Čech, chodili lidé již v době prehistorické. Mapy nalezišť... nám dávají možnost, abychom určili směr obchodních cest, které v době prehistorické vedly jižními Čechami. Nejstarší z nich je stezka linecká, jinak zvaná též cáhlovská, která se táhla od Dunaje údolím Aisty přes Cáhlov ke Krumlovu a odtud po okraji bažin, nejpravděpodobněji podél Chvalšinského potoka přes Havaldu území ktišské, k Netolicům a dále k Písku*. Postupující kolonizace nejjihnější části Čech způsobila několikerou změnu trasy. Nově vzniklé České Budějovice, založené králem Přemyslem Otakarem II. v roce 1260, rychle převzaly úlohu významného obchodního centra, pravděpodobně právě na úkor Netolic. Nová větev Linecké stezky pak směřovala přes Cáhlov (Freistadt) na Dolní Dvořiště a do Českých Budějovic. Kadlec uvádí, že i v této době byla Linecká stezka v provozu: *Stezka linecká vedla od Netolic přes Lhenice do území boletického a přes Chvalšiny a Boletice se brala k Vyšnému a Přísečné, odtud pak údolím Vltavy přes Spolí, Zátes, Mýto u Rožmberka a Vyšší Brod do Kaltenbrunn a přes Lomy (Leonfelden) a Wildberg údolím Rodely k Dunaji. Ale jižní část této stezky byla, jak se podobá, již uprostřed 13. století bezvýznamná, neboť zakládací listina vyšebrodská z r. 1259 se o ní vůbec nezmiňuje, ačkoli prostupovala újezd ve východní*

jeho části, a již r. 1198 a 1212 se o ní mluví jako o „antiqua via“. Také vznik hradu a města Český Krumlov ovlivnil trasu cesty a dosud důležité Přídolí zůstalo na okraji zájmu přepravců. Naše pozornost však bude věnována trase zřejmě původní, z Lince přes Leonfelden, brod přes Vltavu (pozdější Vyšší Brod), Zátouň, Boletce s hradíštěm, později hradem Raziberk a Netolice. Ani tato trasa však nebyla v dávných dobách jediná. V Zátouňi se na tuto trasu napojovala další obchodní cesta, podobně jako v Přídolí. Kdo pečoval o průchodnost Linecké stezky, se lze jen dohadovat. Nelze vyloučit možnost, že se staré obchodní stezky ujal klášter ve Wilheringu založený v roce 1146. Zcela jistě však víme, že cisterciáci z Wilheringu stáli u vzniku kláštera ve Vyšším Brodu, v místě, kde Linecká stezka překračovala brodem řeku Vltavu. Ač o ní, jak víme, zakládací listina kláštera mlčí, dovídáme se informace o jiné obchodní cestě, a sice z rakouského Helfenbergu do Lhoty u Vyššího Brodu, přes Výtoň údolím Vltavy k Frymburku a odtud na Strážný, kde se spojila se Zlatou stezkou. Vyšebrodský klášter vznikl v roce 1259 z rozhodnutí Voka z Rožmberka, zatímco další cisterciácký klášter Zlatá Koruna vznikl z popudu krále Přemysla Otakara II. v roce 1263. V obou případech šlo o kláštery cisterciácké. Právě cisterciáci stáli za rozsáhlou kolonizací dosud téměř liduprázdného území. Ti zlatokorunští se v tomto směru opravdu činili. Král Přemysl Otakar II. jim daroval boletický újezd a zlatokorunské zboží brzy obsahovalo Netolice, Lhenice, Ktiš, Frantoly, Mičovice a další vesnice v okolí těchto míst. Sporným místem se staly Frantoly, kde se zájmy cisterciáků ze Zlaté Koruny střetly se zájmy vyšehradského probošta Jana Soběslava. Linecká stezka ve 14. století procházela na české straně územím ovládaným vyšebrodským klášterem, Rožmberky sídlícími na hradě Rožmberk a územím ovládaným zlatokorunským klášterem. V těchto dobách zažívá Linecká stezka svůj největší rozkvět. Pokusit se určit přesnou trasu této obchodní cesty je bez archeologického průzkumu velmi obtížné. Vycházela z Lince, jako jiné místo bývá uváděn Mauthausen, pokračovala na Lichtenberg, Zwettl a Leonfelden. Odtud již výše uvedenou trasou do Netolic. Také na rakouském území docházelo k překládání trasy a větvení stezky v souvislosti se vznikem nových městeček. Zásadní vliv na větvení cesty mělo založení Freistadtu (Cáhlova) v roce 1220, který se během dalších dvou století stal významným obchodním centrem. Obchod se solí připomíná městský hrad Salzhof. V dalších obdobích význam města poklesl. Spojení Netolic, resp. Českého Krumlova s Lincem však bylo využíváno stále, jak dokládá rožmberský kronikář Václav Březan, který uvádí několik popisů cest z Krumlova do Lince a zpět: V roce 1562 ... *Potom pan vladař jel do Lince za králem Maxmiliánem, od Jehož Milosti laskavě přijat a šťastně své věci zřídív, k domu se obrátil. Král byv od císaře naspěch obslán, po pěti dnech za panem vladařem cestu z Lince ku Praze před sebe bral. Nejprv do kláštera Vyšebrodu noclehem prvním, druhým na Krumlově, třetím v Budějovicích, čtvrtým v Soběslavi byl, kamž krále Jeho Milost pan vladař doprovodil a na službu Jeho Milosti hleděl.* Zápis z roku 1582: *Pan Vratislav z Perštejna, nejvyšší kancléř Království českého, v Linci život dokonal. 25. octobris jsme pan komorník, pan sudí a já do Lince vyjeli až na Vyšebrod, 26. do Lince jsme přijeli z daru Pána Boha ve zdraví, 27. u paní z Pernštejna byli, ji velmi zarmoucení naši.* Na jiném místě Březan uvádí cestu do Lince přes Vyšší Brod a Leonfelden, zpáteční cesta však vedla přes Freistadt do Vyššího Brodu. Zmiňuje i poslední cestu císaře Maxmiliána II., který

zemřel v roce 1566 v Řezně. Jeho ostatky byly dopraveny lodí do Lince a odtud do Krumlova, kde smutný průvod očekával v doprovodu pana Viléma z Rožmberka nový císař Rudolf II. Svou poslední cestu absolvoval po jednom z úseků Linecké stezky i účetní krumlovského panství Fridrich ze Saxendorfu, který si přál být pochován ve Lhenicích. Březan zaznamenal i cestu arciknížete Ferdinanda Tyrolského z Lince do Prahy přes Vyšší Brod, Krumlov a Netolice. Cestovalo se samozřejmě v kočárech, neboť kvalita cest to umožňovala. To již stará Linecká stezka měla své slavné období za sebou, její trasa byla v obchodním styku využívána spíše k provozu provinčnímu než dálkovému. Využívána pro dopravu osob byla ještě dlouho, i když po nových úsecích, které respektovaly soudobou zástavbu i potřeby. Proto také dochází na její trase k přehodnocení důležitosti některých úseků, jak uvidíme dále. Ještě koncem 16. století, jak uvádí Václav Březan, se však z Krumlova jezdilo do Prahy buď přes Budějovice a Týn nad Vltavou, nebo trasou Lhenické stezky přes Lhenice, Netolice, Vodňany a Písek.

LINECKÁ STEZKA NA MAPÁCH

Pokud se rozhodneme hledat český úsek bývalé trasy Linecké stezky na mapách, máme k dispozici především schematickou mapu stezek z 16. století a mapy I. vojenského mapování z poloviny 18. století. Pro konfrontaci s terénními pozůstatky úvozových úseků stezky nám pak může pomoci katastrální mapa a její odvozeniny. Ostatní mapy jsou pro tento účel méně vhodné. Pouze ze zobrazení vsí, měst a městeček lze usuzovat na jejich postavení v té které době. Tak je tomu v případě Mullerovy mapy Čech a jejich následovnic. Zásadní význam mají mapy I. vojenského mapování, listy č. 248, 249, 256. Červeně značená silnice spojující Vyšší Brod, Český Krumlov, Chvalšiny, Smědeč, Chroboly a Prachatice má stejné barevné značení jako cesta z Prachatic do Volar. Tyto silnice jsou zřejmě nejlépe udržovanými komunikacemi mimo jiné i proto, že spojují sídla jednotlivých panství (v té době již schwarzenberských) s ústřední kanceláří v Českém Krumlově. Nepochybně však tyto komunikace vedly z velké části po starých obchodních cestách. Podívejme se podrobněji na úsek Chvalšiny – Smědeč – Lhenice – Netolice. Velmi zjednodušeně řečeno tento úsek procházel v místech, kde dnes vede silnice č. 166 v úseku Chvalšiny – Smědeč a silnice č. 122 v úseku Smědeč – Netolice. Sledujeme-li předchůdkyně těchto dnešních silnic na listu č. 256 I. vojenského mapování, zjišťujeme, že se v úseku Chvalšiny – Smědeč vyhýbá vsím Březovík a Dobročkov, ač tyto vsi nepochybně na trase obchodní stezky ležely, i když vznikly v době, kdy její největší sláva už byla dávno pryč. Důvod, proč se v 18. století tyto vesnice ocitly mimo trasu dálkové silnice, byl stejný, jako je tomu dnes: urychlení dopravy především kočárů či nákladních vozů. Diskutabilní je rovněž umístění farní vsi Ktiš na trase této cesty. První zmínka o Ktiši pochází z roku 1310, patrocinium tamního kostela sv. Bartoloměje naznačuje, že by tudy mohla cesta procházet, avšak vzhledem ke konfiguraci terénu v okolí této vsi se kloníme k názoru, že cesta ves mījela, v každém případě však s ní byla spojena, mohlo jít i o vedlejší větev se zajiždkou do Ktiše (přes Dobročkov a Bře-

zovík). Ze Smědče cesta pokračovala směrem na Vadkov, nad nímž se tyčil Drslavův hrad, jedno ze strážních míst staré stezky. Na mapě I. vojenského mapování je v místech předpokládané existence tohoto hradu uveden název Hrada Berg. Stezka nepochybně pokračovala do Lhenic, nikoli však v místech, kde dnes vede silnice č. 122, ale více se blížila Třešňovému Újezdcí a Vodici, jak bude uvedeno dále. Již bylo několikrát řečeno, že bez archeologického průzkumu se trasy starých obchodních cest vyhledávají obtížně. Přesto však v krajině nacházíme úvozové úseky, které jsou s největší pravděpodobností pozůstatky staré cesty, která byla frekventovaná, což způsobilo na jejím nezpevněném povrchu erozní procesy, které vedly ke vzniku úvozů. Jeden takový úsek najdeme i v prostoru mezi Vodice a Koubovským rybníkem. Z místa s názvem V lukách na katastrálním území Vodice do prostoru nazývaného Široký v katastrálním území Třešňový Újezdec se táhne úvoz, který vznikl dopravní činností. Zda se jedná o část původní Linecké stezky, nevíme, určitě však jde o úsek, kde dopravní činnost provozována byla. Může tedy jít o původní úsek stezky, může se také jednat o úsek vedlejší, který běžel paralelně s hlavní trasou. Musíme si uvědomit, že vzhledem k nezpevněnému povrchu stezek i cest se v období, kdy byla krajina po dlouhých deštích podmáčená a původní trasa byla plná bláta, volili kupci i kramáři souběžné úseky, které byly snáze průjezdné a průchodné. Tak tomu ostatně bylo až do vzniku zpevněných silnic na většině frekventovaných cest.

PATROCINIA KOSTELŮ NA LINECKÉ STEZCE

Patrocinia sakrálních staveb mohou být vodítkem pro dobu jejich vzniku, mohou však také naznačovat, čím se obyvatelstvo zabývalo a pro jakou činnost si chtělo vyprosít ochranu toho kterého svatého. Patrony lidí, kteří trávili hodně času na cestách, byli především svatý Jakub Větší, svatý Bartoloměj a svatý Mikuláš. Pokud porovnáme patrocinia kostelů v cílových místech Zlaté stezky, vidíme, že v Prachaticích je farní kostel zasvěcen sv. Jakubu, ve Vimperku původní farní (dnes hřbitovní) kostel sv. Bartoloměji a nejstarší kostel v Kašperských Horách sv. Mikuláši. Svatému Bartoloměji je pak zasvěcen i kostel v nedalekém Rejštejně. Na Linecké stezce a v jejím nejbližším okolí jsou patrocinia kostelů následující: Bad Leonfelden – kostel sv. Bartoloměje, Vyšší Brod – farní kostel sv. Bartoloměje, Rožmberk nad Vltavou – kostel sv. Mikuláše, Bohdalovice – kostel sv. Bartoloměje, Slavkov – kostel sv. Bartoloměje, Boletice – kostel sv. Mikuláše, Ktiš – kostel sv. Bartoloměje, Lhenice – kostel sv. Jakuba Většího. I v dalších obcích, kudy procházely blízké obchodní cesty, najdeme tato patrocinia: Rohrbach – kostel sv. Jakuba Většího, Haslach – kostel sv. Mikuláše, Frymburk – kostel sv. Bartoloměje, Želnavá – kostel sv. Jakuba Většího. Na trase Linecké stezky a v jejím okolí najdeme i kostely zasvěcené Panně Marii. Ty vznikly většinou v dobách, kdy dotčená místa spravovali cisterciáci, kteří mariánský kult propagovali. To je případ kostelů Nanebevzetí P. Marie ve Zwettlu an der Rodl, v klášteře ve Vyšším Brodu, v Rožmitále na Šumavě a v Netolicích. Dalšími svatými považovanými za ochránce cestujících byli svatý Martin

(kostel sv. Martina v Linci – jeden z nejstarších v Rakousku) a svatá Kateřina, která byla mj. patronkou vozků (podobně jako sv. Linhart). Jí zasvěcené kostely najdeme např. ve Volarech nebo v rakouském Freistadtu. Konečně i v Mauthausenu, kde pravděpodobně původní Linecká stezka začínala, je kostel sv. Mikuláše. Patrocinia kostelů vzniklých v mladších dobách jsou již jiná, a to i na trase Zlaté stezky: České Žleby – kostel postavený v letech 1789–1791 byl zasvěcen sv. Anně, podobně jako kostel ve Fefrech (Libínské Sedlo) postavený počátkem 15. století. Je tedy zřejmé, že patroni ochraňující poutníky, kupce a lidi cestující všeobecně se objevují v patrociniích těch kostelů na trase obchodní cesty, které byly postaveny od 13. do konce 16. století. Tedy v dobách, kdy provoz na stezkách a cestách byl silný a pro města a vsi na jejich trasách důležitý. Jakmile příjmy z obchodní a tranzitní činnosti přestaly být pro obce zajímavé, nebyla ani potřeba vyprošovat si ochranu cest u těch, kteří k tomu byli kompetentní. Svou roli zde samozřejmě měly nejrůznější vlivy, mimo jiné i móda v přidělování konkrétních patrocinií v konkrétních obdobích. Příkladem může být arciděkanský kostel sv. Markéty v Kašperských Horách. Vznikl o něco později než výše zmíněný kostel sv. Mikuláše a byl původně zasvěcen sv. Linhartovi. Ten byl mimo jiné patronem horníků a vozků. Tedy dvěma profesím, které přinášely královskému hornímu městu bohatství. Můžeme tedy konstatovat, že konkrétní patrocinia jsou jistým vodítkem k upřesnění tras obchodních cest, nelze však jejich existenci v tom kterém místě považovat za jednoznačný důkaz přítomnosti obchodní cesty. V této souvislosti je potřeba upozornit na kostel sv. Václava v Netolicích, jehož patrocinium ukazuje na přemyslovské založení patrně v první polovině 13. století. Tento kostel umístěný pod hradištěm Na Jánu se po založení nového města ve druhé polovině 13. století dostal mimo centrum nového města. Tomu dominoval již zmíněný kostel Nanebevzetí P. Marie.

MOŽNÉ TRASY LINECKÉ STEZKY

Na základě výše uvedených údajů se můžeme pokusit vymezit jednotlivé větve Linecké stezky ve třech časových obdobích:

Do konce 12. století: Období, kdy byla Linecká stezka důležitou obchodní trasou spojující Podunají s českým jihem. Nejdůležitějšími místy na trase v 10. století byly Netolice, hradiště nedaleko Třebanic, osídlení prostoru Boletic s hradištěm, později hradem Raziberkem, brod na Vltavě v místech budoucího Vyššího Brodu. Dále pokračovala Vyšebrodským průsmykem přes (Bad) Leonfelden a pod ochranou hradu Wildbergu údolím Haselgraben do cílového místa, kterým byl Linec. Takto vytýčená trasa skýtá nepřerobné množství konkrétních průchodů krajinou. Místa, kudy stezka procházela, byla s největší pravděpodobností do počátku 11. století stabilní, postupem času se začaly jednotlivé úseky měnit v závislosti na nově vznikajících sídlištích. Vyznačit přesnou trasu této staré obchodní stezky pro toto období je prakticky nemožné.

13. – 14. století: Vzhledem ke kolonizační činnosti panovníka i klášterů ve Vyšším Brodě a ve Zlaté Koruně se hustota osídlení v námi sledovaném prostoru zvětšuje. Netolice postupně ztrácejí svůj význam centra dálkového obchodu ve prospěch Českých Budějovic, stále jsou však důležitým bodem na vedlejší trase Linecké stezky. Stará větev vychází z Netolic, pokračuje přes Lhenice a pod Drslavovým hradem směřuje na Ktiš a do Boletic pod hradem Raziberk. Odtud pak přes Ostrov do Vyššího Brodu a dále přes Lomy (Leonfelden) a Zwettl am der Rodel do Lince. Po vzniku Českého Krumlova pak stezka prochází tímto místem a pokračuje po levém břehu na Zátoň a Rožmberk do Vyššího Brodu. Již v tomto období však existuje nová větev, která nabývá na důležitosti. Založením města Freistadt v roce 1220 hrabětem Leopoldem IV. se začíná od poloviny 13. století využívat trasy Linc – Freistadt – Dolní Dvořiště – Kaplice – České Budějovice. Proto je cesta vedoucí Vyšebrodským průsmykem do Netolic již v polovině 13. století označována jako stará. Vyznačení jednotlivých větví Linecké stezky v tomto období je s jistotou mírou dohadů a spekulací možné. Známe mnohem více míst, kudy stezka či cesta procházela, její trasy mezi těmito místy lze odhadnout podle zbytků úvozových cest, avšak ucelený pohled na jednoznačný průběh trasy zatím nelze stanovit.

15. – 16. století: Spojení Lince s Českými Budějovicemi má rozhodující úlohu nejen v přepravě soli. Netolická větev je využívána pro spojení s Chvalšínami a Českým Krumlovem a zcela ztrácí význam pro dálkový obchod. Cesta v úseku Český Krumlov – Chvalšiny – Smědeč je změněna na silnici, která pokračuje do Prachatic, přičemž úsek Smědeč – Lhenice – Netolice je využíván pro místní provoz, podobně jako úsek Smědeč – Ktiš – Křišťanov. V tomto období již nelze mluvit o obchodní cestě dálkového významu, pojem linecká stezka či cesta se nepoužívá, resp. používá se pro zcela jiné úseky, především trasu Linc – Freistadt – České Budějovice. Pro toto období již existuje mapový materiál, není ovšem vždy použitelný pro danou potřebu. Vytýčení nové trasy Linecké cesty (budějovické větve) lze zhruba provést, resp. je možné určit místa, kudy cesta procházela. Na tradici této větve Linecké stezky navazuje i první koněspřežní železnice na evropském kontinentu z Českých Budějovic do Lince. To je však ve srovnání s původní Lineckou stezkou historie téměř nedávná.

VÝŠKOVÝ PROFIL LINECKÉ STEZKY

Bereme-li v úvahu nejstarší předpokládanou trasu, pak stezka procházela těmito nadmořskými výškami: Linc (266), Wildberg (598), Zwettl a. d. Rodl (616), Bad Leonfelden (750), Vyšší Brod (554), Boletice (595), Lhenice (559), Netolice (422). Stezka tak po táhlém stoupání od Dunaje dosáhla nadmořské výšky téměř 900 m nad Bad Leonfeldenem. Následovalo prudké klesání do Vyšebrodského průsmyku a potom průchod mírně zvlněným terénem mezi 500–600 m nadmořské výšky do prostoru Lhenic. Odtud pak klesání na cílových 422 m v Netolicích.

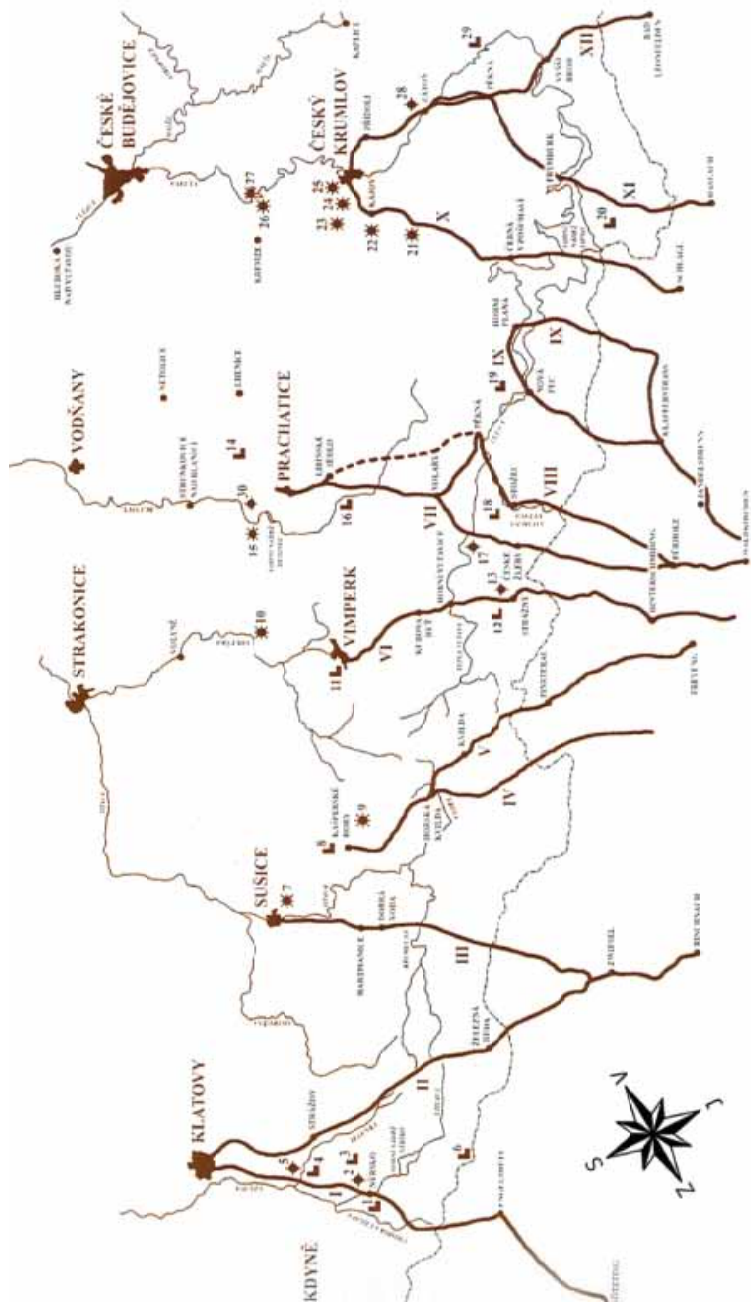
LHENICKÝ ÚSEK LINECKÉ STEZKY

Podívejme se podrobněji na část Linecké stezky v úseku Netolice – Lhenice – Smědeč – Chvalšiny. V 10. století na této části stezky existovalo jediné větší a významnější sídliště, kterým byly Netolice. Osídlení v jejich širším okolí je více než pravděpodobné, nelze je však bez archeologického výzkumu jednoznačně prokázat. Obchodníci putující po Linecké stezce v 10. – 13. století určitě neprocházeli liduprázdnou krajinou, první písemné zprávy o jednotlivých lokalitách však pocházejí až z první poloviny 13. století. Proto i vymezení trasy původní Linecké stezky je mimořádně obtížné. Poměrně husté osídlení v okolí Lhenic je záležitostí kolonizace cisterciáků z kláštera Zlatá Koruna v druhé polovině 13. století. Klášter vznikl z popudu krále Přemysla Otakara II. Důvodem mělo být poděkování za vítězství v bitvě svedené s uherským králem Bélou IV. u Kresenbrunnu v r. 1260. K ochraně námi sledovaného úseku obchodní cesty na Lhenicku sloužila místa na vrších Stráže a Vrata, stejně jako hrádek nedaleko Hrbova. Tajemstvím je zahalený Drslavův hrad, jehož možnou polohu předpokládají autoři Soupisu památek v politickém okresu Prachatice, odvolávající se na předního znalce českých hradů Augusta Sedláčka, právě v prostoru vrchu Vrata, nacházejícího se mezi Vadkovem a Jámou: *Jihozápadně od Vadkova mezi opuštěnou jednotou Bělohradem a vesnicí Jámou, kde výšina přikře spadá k Jámě, jest na skalnatém vrchu velké hradiště „na hradech“ a „Hradiště“ zvané. Na straně jižní jest hliněný v délce 50 m, k východu a severu val kamenný, při severní straně přední val. Se sousedícími vrchy Vrata jakož i Stráže nad Lhenicemi poukazuje na starou obchodní cestu, která vedla z Lince tímto údolím k Lhenicům, Písku a Praze. (Hradiště jest asi někdejší hrad Drslavův, neznámého rodu a původu. Král Přemysl daroval horu (Drslavův hrad) 1263 klášteru Korunskému a Vok ze Strunkovic maje k ní nějaká práva, odevzdal roku 1290 téměř klášteru ves Zaboř a horu Drslavovu.).* Drslavův hrad (v podobě Dyrzslawspurg, případně castrum Dyrizlai) se objevuje i ve sporech vyšehradské kapituly s klášteřem Zlatá Koruna o určení hranic jednotlivých zájmových území. Příčinou sporu byla expanze vyšehradského probošta Jana Soběslava do krajiny na jihovýchod od Zlaté stezky. Toto území si však dle zakládací listiny nárokovali i zlatokorunští cisterciáci. Spor vrcholil založením vesnice Frantoly. Tu založili lokátoři vyšehradské kapituly bratři Verner a Jan z Vitějovic v roce 1315. O dva roky později směnili svoje majetky (včetně hradu Osule) s Bavořem ze Strakonice, který zboží odevzdal zlatokorunskému klášteru. Zatímco prioritou Zlaté koruny bylo kolonizovat území zakládáním nových vesnic, v případě vyšehradské kapituly je důvodem mnohem slabší kolonizace zajištění plynulého a bezpečného provozu na Zlaté stezce a s tím související dostatek místních přepravníků – soumarů. Vzhledem k systematické péči o Zlatou stezku dochází k útlumu solního obchodu na netolické větvi Linecké stezky. Ten se udržuje na cáhlovské (freistadtské) větvi, která končila v Českých Budějovicích. Linecká stezka proto není zmiňována ani v zakládací listině vyšebrodského kláštera, ač stará obchodní cesta do Netolic využívala v těch místech dávno před založením kláštera brod na Vltavě. Důvod oslabení provozu na netolické větvi Linecké stezky lze hledat i ve skutečnosti, že

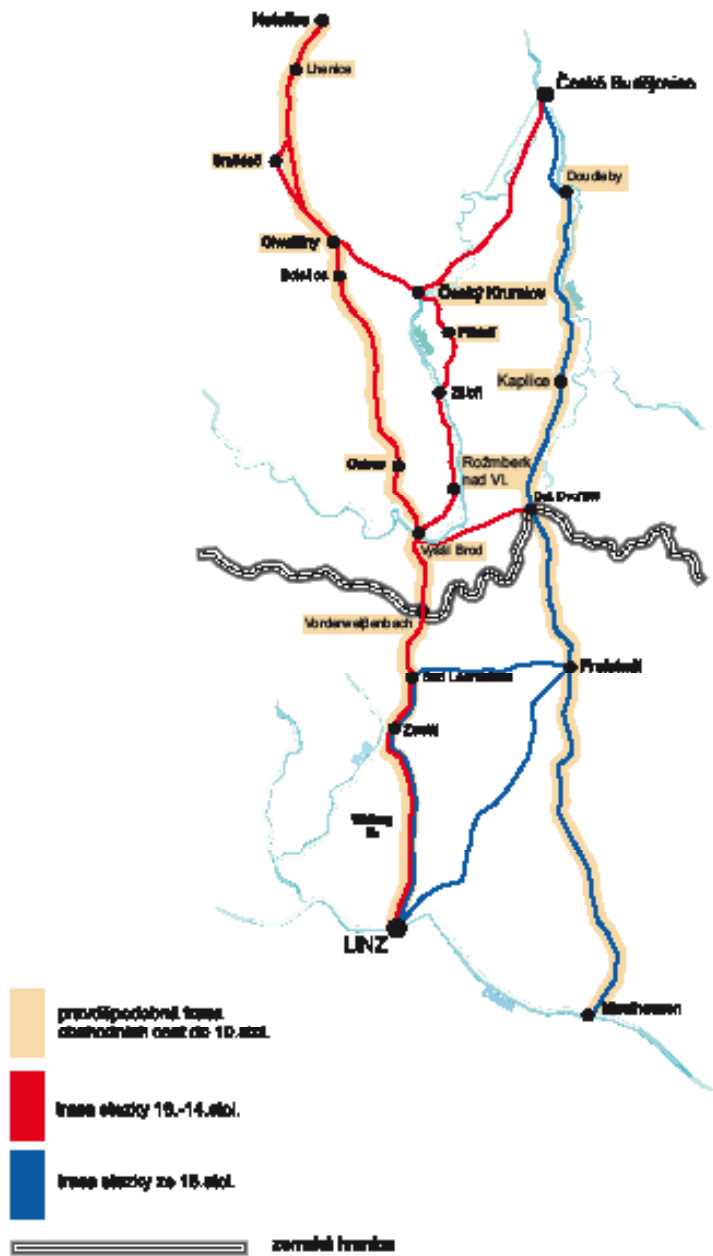
na rozdíl od Zlaté stezky nebyla v popředí zájmu žádné vrchnosti. Clo, pokud zde bylo ještě vybíráno, patřilo královskému regálu, pro ten však bylo jen jedním ze stovek míst, kde bylo clo vybíráno. Tím, že král neumožnil žádnému z eventálních zájemců podíl na zisku z vybíraného cla (alespoň prameny tuto možnost neuvádějí), nebyl zde žádný defensor, v jehož zájmu by byla prosperita této obchodní cesty. Konec původní trasy Linecké stezky stejně jako většiny obchodních stezek a cest přináší systematické budování zemských a císařských silnic, které spojují města podle soudobých potřeb, bez ohledu na staré trasy obchodních cest. V některých případech dochází k splynutí úseků staré cesty a nové silnice. Tak je tomu i v případě netolického úseku Linecké stezky, kdy se část trasy v úseku Český Krumlov – Smědeč stává součástí dálkové silnice spojující Prachatic s Českým Krumlovem a úsek ze Smědče do Lhenic a dále do Netolic se stává rovněž poměrně důležitou silnicí, jak dokazují mapy I. vojenského mapování. Prostor vrchu Vrata by měl být v nejbližší době podroben archeologickému výzkumu, který buď potvrdí, nebo vyvrátí výše uvedená tvrzení. Pouze archeologický průzkum může vnést jasno do dohadů nejen o existenci a lokalizaci Drslavova hradu, ale i o konkrétních úsecích Linecké stezky. Je však velmi pravděpodobné, že v podobě hradiště, strážního hrádku či menšího hradu nad Lhenickou brázdou, kterou Linecká stezka nepochybně procházela, nějaké strážní místo existovalo. Neměl však delšího opodstatnění, neboť obchod se solí se postupně přesouval na Zlatou stezku. Již v roce 1300 je Linecká stezka uváděna jako stará (*via antiqua*). Tento výraz lze interpretovat tak, že jde o cestu starou ve významu dlouho používanou, stejně jako starou ve významu zastaralou, tedy již téměř nepoužívanou. Systém Linecké stezky jako celek spíše než zanikl, rozložil se na jednotlivé cesty. Svoji roli zde mohla sehrát i majetková držba území, kterými procházela, resp. její změny. Stará cesta, o níž píše August Sedláček, měla zřejmě ve 14. století dobu největší slávy již za sebou.

Z dávné historie Lhenic

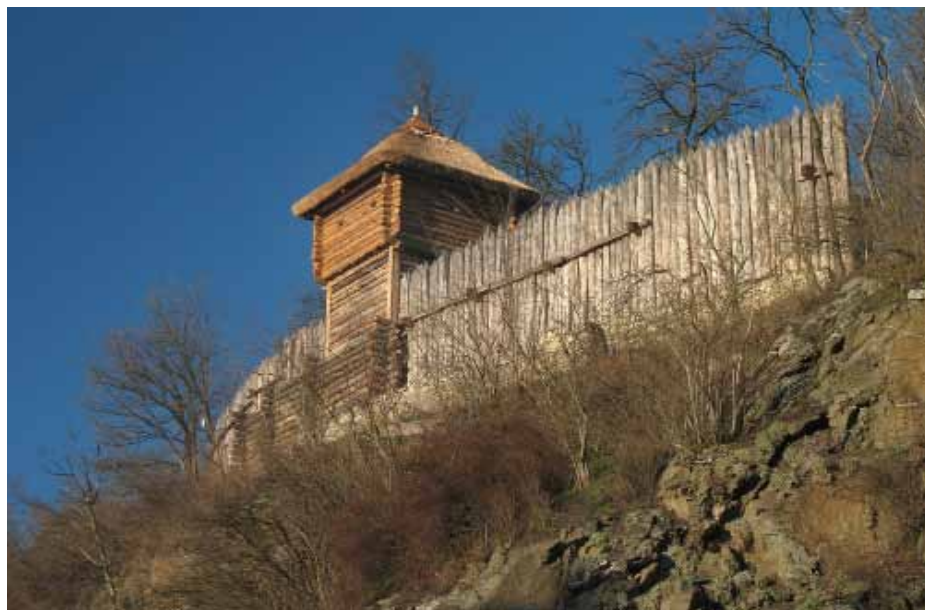
Lhenice byly důležitým místem na Linecké stezce. Poprvé jsou připomínány v roce 1283 v souvislosti se zlatokorunským klášterem, který byl jejich první vrchností. Klášter Zlatá Koruna vznikl v roce 1263 z popudu Přemysla Otakara II. jako další místo projevu královské moci oproti rozpínajícímu se panství Vítkovců. Zlatokorunští cisterciáci poměrně rychle kolonizovali dosud téměř liduprázdnou krajinu a umožnili vznik několika nových vesnic. Sídlem rychty pro tuto novou část zlatokorunského panství se staly Lhenice. V jejím obvodu se nacházely vsi Doubrava, Jáma, Klenovice, Lhota Ratiborova, Mičovice, Příslop, Újezdec, Vadkov, Vodice a Záhoří. Husitské války postihly nejen zlatokorunský klášter, který byl v roce 1422 vypálen, ale také Lhenice se o patnáct let později octly v majetku tábořských měšťanů. To byl důvod k přesunutí sídla rychty do sousedních Mičovic. Dne 21. ledna 1544 vydal král Ferdinand I. listinu, kterou povýšil Lhenice na městečko. Povýšení bylo spojeno s právem výročního trhu vždy na 1. září, který mohl trvat osm dnů. Dále mohli lheničtí pořádat trh každý týden, a sice ve středu. Lhenice a ovoce – pojmy, které k sobě patří. Pokud posílali lheničtí své vrchnosti ovoce do Českého Krumlova, jak tomu bylo např. v roce 1557, kdy do Krumlova putovaly dva věrtele jablek a věrtel hrušek, byly jistě vezeny formanem po trase netolické větve Linecké stezky. Roku 1561 dokonce posílají do Krumlova dva sudy jablek a sud hrušek. Touto vrchností jsou Rožmberkové, kteří už v roce 1547 získali netolickou část zlatokorunského panství. Za éry Rožmberků Lhenice vzkvétaly, podobně jako jiná městečka a města rožmberského dominia. Pan Vilém z Rožmberka udělil výsady nejstaršímu lhenickému cechu, kterým byl cech krejčovský. Později vznikly ještě cechy ševcovský a tkalcovský a v roce 1686 společný cech mlynářský a pekařský. V roce 1600 Lhenice získal od pana Petra Voka Martin Grejnar z Veveří, který však po pěti letech darovaný majetek vrátil. Lhenice se staly součástí libějovického panství. Následně jsou v roce 1622 v rámci netolického panství předány do majetku rodu Eggenberků, v roce 1719 pak do majetku rodu Schwarzenberků. Následky třicetileté války se nevyhnuly ani Lhenicím. Berní rula z roku 1654 uvádí v městečku 19 pustých gruntů. Přesto je dále v soupisu osedlých uvedeno: *Tito dobře stojí, žádných robot nedělají, kotle, pálený a šenk piva svobodnej mají. Půda dobrá, žitná a pšeničná.* Celkem berní rula uvádí 53 hospodářů, z nichž kvalitu osedlého mělo 17 hospodářů, čtvrtiny osedlého 11 chalupníků a osminu osedlého 25 zahradníků (domkářů). Mezi řemeslníky jsou uvedeni dva tkalci a dva krejčí, po jednom byli zastoupeni hrnčíři, pekaři, ševci a koláři. Tereziánský katastr, kterým se prováděl soupis hospodářů v roce 1713, již uvádí mnohem větší zastoupení řemeslníků: 20 tkalců, 18 ševců, 4 krejčí, 3 řezníci a po dvou hrnčířích, pekařích, kovářích a punčochářích. Dále zde byl jeden bednář a jeden koželuh. Tkalci své výrobky prodávali na trzích, nejčastěji v Českém Krumlově. Své zboží dopravovali po staré obchodní cestě přes Smědeč a Chvalšiny. V roce 1790 měly Lhenice 136 domů, v roce 1838 163 domů s 1 218 obyvateli a v roce 1890 ve 207 domech žilo 1 424 obyvatel. Ještě v první polovině 19.



1. Mapa obchodních cest na Šumavě. grafické zpracování Fr. Kubů, P. Zavrčel, in: Šumava, Baet 2003, str. 673.



2. Mapa pravděpodobných větví Linecké stezky, grafické zpracování Š. Ladýřová, Prachatické muzeum 2009.



3. Archeopark Netolice, stav 2008, foto O. Petrášek.



4. Archeologické nálezy z hradiště Na Jánů (kostěný poutnický odznak s vyrytými rybími šupinami, podkova), foto O. Petrášek, 2008.



5. Lhenice počátkem 20. století, dobová fotografie, sbírka fotografií Prachatického muzea.



6. Lhenické náměstí počátkem 20. století, dobová pohlednice, úřad městyse Lhenice.



7. Kostel sv. Jakuba ve Lhenicích, stav 2007,
foto Jan Stiborek.



8. Stará radnice ve Lhenicích, stav 2009, foto
Pavel Fencl.



9. Boží muka na tzv. Pěticestí, kudy procházela Linecká stezka, stav 2008, foto O. Petrášek.



10. Výřez z mapového listu č. 249 I. vojenského mapování (pol. 18. stol.) s dodatečným zákresem úseku Linnecké stezky, <http://oldmaps.geolab.cz/>.



11. Vyklenková kaplička Nejsvětější Trojice nedaleko Třešňového Újezdce, stav 2008, foto O. Petrášek.



12. Krajina Lhenické brázdy, kudy procházela Linecká stezka, stav 2009, foto Pavel Fencl.



13. Staročeský řemeslný jarmark Na Linecké stezce v Netolicích 2008 - šermíři, foto Pavel Fencel.



14. Staročeský řemeslný jarmark Na Linecké stezce v Netolicích 2008 - historický prapor, foto Pavel Fencel.

století byli mezi řemeslníky nejvíce zastoupeni tkalci, kteří také tvořili největší část prodávajících na výročních lhenických trzích. Z hlediska územní správy byl zlomový rok 1848, kdy se zánikem patrimoniální správy končí existence netolického panství a vzniká samosprávná obec Lhenice jako součást soudního okresu Netolice, politického okresu Prachatice. První zmínky o lhenické škole pocházejí z roku 1646. Koncem 18. století navštěvovalo školu kolem 160 dětí ze Lhenic i z okolních vsí. Počet dětí se postupně zvyšoval, po roce 1869, kdy byl přijat zákon o povinné osmileté docházce, se již počet dětí pohyboval okolo čtyř set. Nová školní budova, která umožňovala optimální umístění dětí v šesti třídách, byla otevřena v roce 1881. Měšťanská škola byla ve Lhenicích otevřena v roce 1920, o tři roky později byly obecná a měšťanská škola spojeny v jednu instituci. Pokud jde o ostatní instituce, měly Lhenice poštu (od roku 1869), četnickou stanici i obvodního lékaře. Ze spolků je potřeba jmenovat divadelní spolek Stráž a tělocvičnou jednotu Sokol. Jako většina tehdejších lidských sídlišť ani Lhenice nebyly ušetřeny před požáry. V roce 1655 požár poškodil dva domy, 1782 sedm domů, 1788 opět dva domy a v roce 1831 pak požár zachvátil celkem pět domů. Hasičský sbor byl ve Lhenicích založen v roce 1884 a patří dodnes ke spolkům s nejdélsí tradicí. Historickým mezníkem v rozvoji obce byla její elektrifikace. První žárovky se v městyši rozsvítily 4. září 1931.

LINECKÁ STEZKA A SOUČASNOST

K tradici Linecké stezky se dnes hlásí především město Netolice a městyš Lhenice. Oblíbeným cílem jsou již tradiční slavnosti na Linecké stezce v Netolicích, spojené s jarmarkem a přehlídkou lidových řemesel. Dnešní pojetí tradice Linecké stezky koresponduje se zájmovým územím místní akční skupiny Netolicko – Blanský les. Její webové stránky upozorňují i na stručnou historii Linecké stezky. Informační centra v této oblasti jsou v Netolicích, v muzeu JUDr. Otakara Kudrny, ve Chvalšínách, v muzeu Schwarzenberského plavebního kanálu, v Holašovicích, v budově bývalé české menšinové školy a konečně i ve Zlaté Koruně, v budově obecního úřadu. Zde všude získá návštěvník informace nejen o historii regionu, ale především bohatou nabídku možností trávení volného času v Blanském lese a jeho nejbližším okolí. Existenci Linecké stezky připomínají i webové stránky města Český Krumlov, které se věnují jak historii města, tak i celého krumlovského regionu.

Výlet po lhenické části Linecké stezky

Naše putování začneme v Netolicích, které byly kdysi cílovým místem obchodní cesty z Lince do Čech. Prohlídku města nám usnadní naučná stezka, která nás seznámí s bohatou historií tohoto města. Připomeňme alespoň první pekařský cech v Čechách založený již v roce 1338 a rybníkářskou tradici, kterou založil Štěpánek Netolický. Do nejstarší historie nás vrátí budovaný archeopark, který stojí za návštěvu, stejně jako městské muzeum se zajímavými expozicemi a jednou z největších sbírek pohlednic v Čechách. Opustíme příjemné netolické náměstí a vydáme se po silnici č. 122 směrem na Lhenice. Míjíme rybník Mnich a posléze další rybník Podroužek, známý svým autokempinkem. Silnice se klikatí až ke vsi Hrbov, odkud je jen kousek k místu, kde se nám naskytne pohled na městys Lhenice. Projíždíme-li tudy počátkem května, přivítají nás rozkvetlé třešňové sady, které připomínají starou ovocnářskou tradici Lhenic. Ta je i důvodem poněkud zvláštního označení Lhenických výrazem peckáři. Lheničtí byli známí nejen pěstováním ovoce, ale proslavili se i jako zdatní česači. Vyjížděli do světa s vozem a žebříky a vydělávali si na živobytí tím, že se nechali najímat jako česači ovoce. Zdánlivě hanlivý výraz peckář však ve Lhenicích nikoho neurazí. Malému náměstíčku vévodí kostel sv. Jakuba Většího původem ze 14. století. Odpočineme si ve stínu stromů na lavičkách u kašny se sochou Karla IV., poslechneme si hudbu, která se ozývá z oken hudební školy, a prohlédneme si pod náměstím tzv. Panský dům, zrekonstruovaný objekt z počátku 17. století. Úhledné městečko opouštíme opět po silnici č. 122. Čeká nás průjezd tzv. Lhenickou brázdou. Po pravé straně ve svazích třešňové sady, počátkem května plné bělostných květů, po levé straně na obzoru masiv Blanského lesa s Vysokou Bětou (803 m) a Buglatou (831 m). Pokud máme dost času, odbočíme hned za Lhenicemi doleva směrem na Vodici, kde nás čeká několik zajímavých staveb lidové architektury. Při návratu na silnici můžeme navštívit jeden z dochovaných úseků staré Linecké stezky. Cestu najdeme na plánku v této brožuře. Projedeme Vadkovem, nad nímž kdysi stával Drslavův hrad, a po několika kilometrech dojedeme do Smědče, kde se silnice č. 122 kříží se silnicí č. 166. Můžeme trasu Linecké stezky na chvíli opustit a podívat se do nedalekého Kuklova, kde si prohlédneme nedokončený kostel, jehož obvodové zdivo s gotickými okenními otvory působí v okolní zeleni velmi malebně. Je připomínkou nejstaršího kláštera paulánů v Čechách, usadili se zde v roce 1495, v polovině 16. století však byl již klášter opuštěný. Po návratu do Smědče uděláme další odbočku ze silnice č. 166 vedoucí do Chvalšín a zajedeme po silnici č. 122 do tři kilometry vzdálené Ktiše, kde nás zaujme především kostel sv. Bartoloměje, o němž nacházíme první písemnou zmínku v roce 1310. Ktiš byla před válkou poměrně velkou obcí s mnoha osadami. Odsun původního obyvatelstva a vznik nedalekého vojenského výcvikového prostoru vykonaly své. V roce 1930 žilo v Ktiši a jejích osadách 1999 obyvatel, dnes je jich zde čtvrtina původního počtu. V okolí obce se vyskytuje vzácný tis červený, podle kterého údajně dostala obec jméno. Pohledem na blízký Chlum (1190,9 m), který je domi-

nantou této krajiny, se s Ktiší rozloučíme a sjedeme do údolí Rybářského potoka a přes Březovík s bývalou školní budovou na návsi se vrátíme na silnici č. 166 v místě nazvaném Nová Hospoda. Po několika kilometrech dorazíme do Chvalšín, kde absolvujeme návštěvu muzea Schwarzenberského plavebního kanálu, umístěného v budově bývalého okresního soudu v jihozápadní části náměstí. Připomeneme si stavitele kanálu, schwarzenberského lesního inženýra Josefa Rosenauera, který se v únoru 1735 ve Chvalšínách narodil. Při prohlídce náměstí se zajímavými měšťanskými domy nesmíme vynechat kostel sv. Maří Magdaleny, jednu z nejkrásnějších jihočeských pozdně gotických sakrálních staveb. V blízkých Boleticích je románský kostel sv. Mikuláše, připomínka královského boletického újezdu, který Přemysl Otakar II. daroval klášteru ve Zlaté Koruně. Z bývalého královského újezdu je dnes újezd vojenský, proto je potřeba se seznámit s pravidly jeho návštěvy. Cesta nás vede dál kolem zámku Červený Dvůr, v němž je dnes umístěno zařízení pro léčbu závislosti na alkoholu či na drogách. Můžeme zde projít naučnou stezku Zámecký park Červený Dvůr. Silnice lemovaná alejí nás dovede až na křižovatku se silnicí č. 39, odkud už je jen kousek do starého poutního místa Kájov, ale také do Českého Krumlova. Tady naše putování po části Linecké stezky ukončíme. Český Krumlov má svým návštěvníkům opravdu co nabídnout, ale to je již jiná kapitola.

Resumé

Linecká stezka patří k nejstarším obchodním cestám spojujícím jih české kotliny s Podunajím. Její původní trasa vedla z Netolic přes boletický újezd Vyšebrodským průmyslem do Lince. Krajina mezi Netolicemi a Boleticemi byla od druhé poloviny 13. století kolonizována cisterciáky ze Zlaté Koruny, podobně jako nejjihnější území Čech bylo kolonizováno cisterciáky z Vyššího Brodu. Tato skutečnost v souvislosti se vznikem měst Freistadt, Český Krumlov a České Budějovice měla vliv na to, že význam původní trasy upadá a komunikace v úseku Český Krumlov – Chvalšiny – Lhenice – Netolice slouží vedle dohasínajícího dálkového obchodu především provinčnímu provozu. Navštědčují tomu i patrociniária kostelů na trase stezky. Doprava z Lince se přesunuje na trasu Freistadt – Dolní Dvořiště – Kaplice – České Budějovice. Hlavní dopravní tepnou se postupně stává Zlatá stezka, především její prachatická větev, po níž se z Pasova do Prachatic dopravovala kromě jiného zboží zvláště sůl. Přesná lokalizace trasy původní Linecké stezky je bez archeologického výzkumu velmi obtížná. Jen tento průzkum může dát odpověď na některé zatím nejasné údaje o některých místech Linecké stezky, ať již se jedná o původní podobu netolického hradiště, účel Drslavova hradu nad Vadkovem či potvrzení původních úseků stezky v terénu. Ožívování tradic Linecké stezky je jedním ze způsobů, jak umožnit návštěvníkům našeho regionu poznat přírodní krásy i historické tradice krajiny, kterou stará obchodní cesta procházela.

Zusammenfassung

Der Linzer Steig gehört zu den ältesten Handelswegen, die den südlichen Teil des Böhmisches Beckens mit dem Donaauraum verbanden. Er verlief ursprünglich von Netolice über den heutigen Truppenübungsplatz Boletice und den Hohenfurther Pass nach Linz. Der Landstrich zwischen Netolice und Boletice wurde in der zweiten Hälfte des 13. Jahrhunderts von den Goldenkroner Zisterziensern kolonisiert, ähnlich wie der südlichste Teil Böhmens von den Zisterziensern aus Hohenfurth. Diese Begebenheit führte zur Gründung der Städte Freistadt, Krumm- und Budweis und der ursprüngliche Steig verlor so an Bedeutung. Man kann ihn kaum als Fernhandelsweg bezeichnen, da der lokale Provinzbetrieb mehr und mehr überwog. Das bezeugen auch Kirchenpatrone entlang dieser Route. Der Transport von Linz aus verlagerte sich auf die Strecke Freistadt – Unter-Haid – Kaplitz – Budweis. Zur Hauptverkehrsader wurde allmählich der Goldene Steig, besonders sein Prachaticer Zweig, auf welchem man vor allem Salz aus Passau nach Prachaticz beförderte. Nur archäologische Forschungen können den genauen Verlauf des Linzer Steiges offen legen und mehr Informationen über bisher unklare Angaben über bestimmte Orte am Steig liefern. Dabei geht es unter anderem um die ursprüngliche Gestalt der Netolitzer Burgstätte, um den Zweck der Burg von Drslav

bei Vadkov oder um die tatsächliche Lage der ursprünglichen Streckenabschnitte im heutigen Gelände. Die Belebung der Traditionen rund um den Linzer Steig ist eine gute Art und Weise, wie Besucher Naturschönheiten und die Landschaftsgeschichte dieser Region gleichermaßen kennen lernen können.

BESCHREIBUNGEN ZU DEN FARBFOTOS AUF SEITEN 17-24

1. Karte der Handelswege im Böhmerwald, graphische Bearbeitung Fr.Kubů, P. Zavřel in Šumava, Baset 2003, S. 673.
2. Karte der wahrscheinlichen Strecken des Linzer Steiges, graphische Bearbeitung Š. Ladýřová.
3. Archo-Park Netolice, Zustand 2008, Foto O. Petrášek.
4. Archäologische Funde aus der Burgstätte Na Jánu /Auf Ján/ (Hufeisen, Knochenpilgerabzeichen mit ausgekratzten Fischschuppen) Foto O. Petrášek.
5. Lhenitz Anfangs des 20. Jahrhunderts, historische Ansichtskarte, Stadtamt von Lhenice.
6. Platz in Lhenitz Anfang des 20. Jahrhunderts, historisches Foto, Sammlung des Prachatitzer Museums.
7. St.-Jakobskirche in Lhenitz, Zustand 2007, Foto Jan Stiborek.
8. Altes Rathaus in Lhenitz, Zustand 2009, Foto Autor.
9. Marterl an der sog. Pěticestí /Fünfwegekreuzung/, wo der Linzer Steig durchführte, Zustand 2008, Foto O. Petrášek.
10. Ausschnitt aus dem Kartenblatt Nr. 249 nach der I. Militärkartierung (um die Hälfte des 18. Jahrhunderts), mit Zeichnung des Linzer Steiges, <http://oldmaps.geolab.cz>.
11. Dreifaltigkeitskapelle mit Nischen bei Třešňový Újezdec, Zustand 2008, Foto O. Petrášek.
12. Landschaft der Lhenitzer Furche, wo der Linzer Steig durchführte. Zustand 2009, Foto Autor.

Summary

Linz Path belongs to the oldest trade routes connecting the Czech Basin with the Danube Basin. Its original route went from Netolice via Boletice district through Vyšší Brod Pass to Linz. Since the second half of the 13th century the area between Netolice and Boletice was colonized by the Cistercians from Zlatá Koruna (Goldenkron) and in a similar way the most southern area of Bohemia was colonized by the Cistercians from Vyšší Brod. This fact together with the origin of the towns Freistadt, Český Krumlov and České Budějovice influenced the importance of the original route which was on the decline and the communication in the section Český Krumlov – Chvalšiny – Lhenice

– Netolice mainly served, besides the long-distance trade coming to an end, to the provincial transport. It was also indicated by the patronage of churches on the route of the path. The transport from Linz was moved to the route Freistadt – Dolní Dvořiště – Kaplice – České Budějovice. It is the Golden Path, mainly its Prachatice branch, along which besides the other goods especially salt was transported, which gradually becomes the transport mainline. Without the archeological research the exact localization of the route of the original Linz Path is very difficult. Only this research can answer some so far indefinite data about some places of the Linz Path no matter if it is the original form of the Netolice site of ancient settlement, the purpose of Drslav Castle above Vadkov or the confirmation of the original sections of the path in the terrain. The regeneration of the Linz Path traditions is one of the ways how to make discovering of the beauties of nature and the historical traditions of the countryside through which the old trade route was going for the visitors to our region possible.

LEGEND OF COLOUR PHOTOGRAPHS SEE PAGE 17-24

1. The map of trade routes in the Šumava Mountains, typographical design Fr. Kubů, P. Závřel in the Šumava Baset 2003, page 673.
2. The map of probable routes of Linz Path, typographical design S. Ladýřová.
3. Archeopark Netolice, state 2008, photo O. Petrášek.
4. Archeological findings from the site of ancient settlement Na Jánu (a horseshoe, a horn pilgrim's badge with carved fish scales), photo O. Petrášek.
5. Lhenice at the beginning of the 20th century, a period postcard, the small town Lhenice authorities.
6. Lhenice square at the beginning of the 20th century, a period photo, The Prachatice Museum collection.
7. St. Jacob's Church in Lhenice, state 2007, photo Jan Stiborek.
8. The old town hall in Lhenice, state 2009, photo the author.
9. The Calvary in so called Pěticestí (Five-Way) where the Linz Path passed, state 2008, photo O. Petrášek.
10. The slice of the map sheet No 249 of the 1st military mapping (the half of the 18th century) with the plot of the section of the Linz Path, <http://oldmaps.geolab.cz>.
11. The alcove chapel of the Holy Trinity near Třešňový Újezdec, state 2008, photo O. Petrášek.
12. The Lhenice gully countryside where the Linz Path passed, state 2009, photo the author.

Použitá literatura a prameny

- Andreska, J.: Šumavské solné stezky, Kentaur Praha 1994.
- Berní rula (opis) – budějovický kraj, SOA Třeboň, pracoviště Český Krumlov.
- Bílek, T.: Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618, Praha 1883.
- Boháč, P.: Územní rozsah majetku vyšehradského proboštvství na Prachaticku ve 13. a 14. století, In: Historická geografie 21, Ústav československých a světových dějin ČSAV Praha 1983, str. 337-351.
- Brodesser, S. a kol.: Celnictví v Československu, NV, Praha 1982.
- Březan, V.: Životy posledních Rožmberků, Svoboda, Praha 1985.
- Hajná, M.: Historické stezky v regionu Český Krumlov, in: www.ckrumlov.cz.
- Janák, J., Hledíková, Z.: Dějiny správy v českých zemích do roku 1945, SPN, Praha 1989, 519 str.
- Kadlec, J.: Dějiny kláštera Svaté Koruny, České Budějovice 1949, 342 str.
- Kosmova kronika česká, Svoboda Praha 1972.
- Kubů, F., Zavřel, P.: Šumavské stezky a jejich ochrana, In: Šumava, Baset Praha 2003, str. 673-682.
- Kuthan, J.: Středověká architektura v jižních Čechách do poloviny 13. století, Nakladatelství Růže České Budějovice, 1977, 304 str.
- Malý, K., Vaněček, V.: Konrádova statuta, In: Prameny k dějinám státu a práva v Československu, Praha 1967, str. 40-48.
- Mapové listy I. vojenského mapování č. 248, 249, 256, 263, 264, 268, 269, <http://old-maps.geolab.cz/>.
- Mareš, F., Sedláček J.: Soupis památek historických a uměleckých v království Českém, okres Prachatický, Praha 1913, 384 str.
- Pamětní kniha městyse Lhenice 1918-1937, SOkA Prachatice.
- Petrášek, O.: Stará linecká stezka, <http://www.blanet.cz/>.
- Petrášek, O.: Velký Hrádeček – hradiště, <http://www.blanet.cz/>.
- Rulíšek, H.: Postavy, atributy, symboly, AJG Hluboká nad Vltavou, rok vydání neudán, nestr.
- Sedláček, A.: Místopisný slovník historický království Českého, Praha, rok vydání neudán, 1043 str.
- Schusser, Fr.: Osídlení Vyššího Brodu a okolí ve 2. polovině 13. století, www.ckrumlov.cz/historie
- Starý, V. a kol.: Lhenice – zahrada jižních Čech, MNV Lhenice 1983, 189 str.
- Starý, V. a kol.: Netolice, Městské muzeum Netolice 1979.
- Šmahel, Fr.: Dějiny Tábora, I. díl, 2. svazek, JčN České Budějovice 1990, 693 str.
- Tereziánský katastr český, sv. 2, Archivní správa MV Praha 1966, 524 str.

MAS Rozkvět zahrady jižních Čech

Monika Hůrská

Místní akční skupina (zkráceně MAS), resp. občanské sdružení Rozkvět zahrady jižních Čech má 26 členů (včetně členství 2 mikroregionů – Chelčicko-Lhenického a Blata). Zájmové území MAS tvoří venkovský region 16 obcí s 56 místními částmi. Celkový počet obyvatel činí více než 12 tisíc a zájmové území se rozkládá na 26 624 ha. Území této MAS se nachází v severozápadní části okresu České Budějovice a sousedících regionech Strakonicka a Prachaticka. Je tvořeno dvěma mikroregiony – Chelčicko-Lhenickým (s obcemi Chelčice, Libějovice, Malovice, Mičovice, Lhenice a Truskovice) a Svazkem obcí Blata (zahrnující Čejkovice, Dívčice, Dříteň, Hlavatce, Mydlovary, Pištín, Olešník, Sedlec, Zahájí a Zliv) a obcí Nákří.

Tato místní akční skupina byla založena v únoru roku 2004 na základě iniciativy Chelčicko-Lhenického mikroregionu s vizí využít pracovní metody LEADER ke spojení místních aktérů s cílem rozvinout venkovský region území MAS. Záměrem bylo především podpořit rozvoj malého a středního podnikání v oblasti zdejší specifické zemědělské produkce zaváděním nových know-how. MAS je nyní složena z vyvážené skupiny partnerů z různých socioekonomických sektorů území, nadále zůstává otevřenou strukturou a systematicky oslovuje své potenciální zájemce o činnost MAS a program LEADER.

Cílem je podílet se na tvorbě a realizaci integrovaných strategií rozvoje venkovského regionu a vést účastníky partnerství na místní úrovni k vyššímu využití potenciálu jejich území. Záměrem je především zavádění nových forem zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, posilování ekonomického prostředí, místní hospodářský rozvoj a zhodnocování přírodního a kulturního dědictví, a tím zlepšení organizačních schopností venkovského regionu.

ZKUŠENOSTI MAS

V letech 2004 a 2005 se MAS úspěšně zúčastnila programu LEADER ČR, a to s programem Inovace a moderní komunikace – Budoucnost v jižních Čechách (r. 2004) a Inovace a komunikace – Rozkvět zahrady jižních Čech (r. 2005). V letech 2006 a 2007 realizovalo zájmové území MAS projekt LEADER+,c (osvojování schopností), který byl financován z Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. V roce 2008 byl zrealizován projekt Vzdělávání, který byl spolufinancován EU v rámci Programu rozvoje venkova. V letošním roce se uskuteční 1. výzva k strategickému plánu LEADER (2008-2013) v projektu Květy, plody a lidé Zahrady jižních Čech.

PŘESHraniční Spolupráce

MAS se v letech 2008 a 2009 podílela na dvou projektech spolupráce MAS s obcemi/sdružením obcí Lalling v Bavorsku – první projekt byl spolufinancován EU v rámci Programu přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko. Další projekt Nacházení společných tradic byl spolufinancován z Dispozičního fondu ČR – Bavorsko.

Spolupráce s ostatními MAS

Od roku 2004 MAS Rozkvět zahrady jižních Čech spolupracuje se sousední MAS CHANCE IN NATURE – LAG, kterou konzultačně podpořila při přípravě projektu LEADER+. V roce 2006 se MAS Rozkvět podílela na organizaci a realizaci Prepare Gathering 2006, Traveling Workshop. V roce 2007 se stala regionálním partnerem projektu Cammini d'Europa pro období 2007–2013 a byla s místní akční skupinou CHANCE IN NATURE – LAG podepsána partnerská smlouva a zřízena koordinační skupina. V letošním roce jsou úspěšně realizovány dva projekty Spolupráce v programu PRV, a to Rozvoj lidských zdrojů – Šance pro další rozkvět regionu a Dědictví regionu: po stopách předků. Jedním z výstupů tohoto projektu je i tato brožura.

TIPY NA VÝLET

Znáte písničku, jak sedlák Jakub Kubata dal život za Blata? Jeho pomník, který se stal symbolem celého mikroregionu Blata, najdete u nás – na Dívčicku u Zbudova. Potom se můžete zastavit v Plástovicích, kde vzniklo v rámci programu rozvoje venkova ČR Informační centrum jihočeského selského baroka, zaměřené na architekturu typickou pro toto území. Z Blat zamíříme do Chelčic, jihočeské Vesnice roku 2000. Zde najdeme Památník Petra Chelčického, který je jediným uceleným muzeem toho myslitele v Evropě. V libějovicko-lomecké oblasti se nachází živé poutní místo Lomec s překrásným barokním kostelem Jména Panny Marie. Okolní krajina tohoto poutního místa vás okouzlí svým klidem a harmonií, která tu vládne po celý rok. Přes Rábín a Krtely se pak mezi sady, poli a lesy okolo zámku Kratochvíle dostanete až na Lhenicko. Přes Lhenicko vedla již v 10. století slavná Linecká stezka, která spojovala Čechy s rakouskými zeměmi a sloužila zejména pro dopravu soli a dobytka. Její zbytky jsou doposud patrné u obce Vodice. Vodice sama o sobě je vesnickou památkovou rezervací.

Toto je jen několik z mnoha míst, na která bychom Vás rádi pozvali. Ale přijďte se podívat sami, protože u nás je hezky.



Die örtliche Aktionsgruppe (abgekürzt MAS), eventuell der Bürgerverein Aufblühen des Gartens Südböhmen, hat 26 Mitglieder (einschließlich der Mitgliedschaft von 2 Mikroregionen Chelčice-Lhenice und Blata). Das Interessengebiet MAS bildet die dörfliche Region von 16 Dörfern mit 56 Ortsteilen. Die Gesamtzahl der Einwohner beträgt mehr als 12 000 Einwohner und die Fläche des Interessengebietes beträgt 266,24 km².

Diese Aktionsgruppe wurde im Februar 2004 auf der Grundlage der Initiative der Mikroregion Chelčice-Lhenice gegründet. Das Ziel war, die Arbeitsmethode LEADER zur Verbindung der örtlichen Akteure zu verwenden, damit die dörfliche Region des Gebietes MAS weiter entwickelt wird. Das Ziel lag vor allem in der Unterstützung der kleinen und mittleren Unternehmertätigkeit im Bereich der spezifischen örtlichen Agrarproduktion auf der Grundlage der Einführung des neuen Know-How. Die Gruppe MAS besteht jetzt aus ausgeglichener Gruppe der Partner aus verschiedenen soziologischen und wirtschaftlichen Bereichen des Gebiets. Sie hat offene Struktur und die Gruppe spricht systematisch potenzielle Bewerber an, die sich um die Tätigkeit der Gruppe MAS und um das Programm LEADER interessieren.

In den Jahren 2004 und 2005 hat sich MAS erfolgreich am Programm LEADER ČR beteiligt, in den Jahren 2006 und 2007 wurde das Projekt LEADER+,c realisiert. Im Jahre 2008 wurde das Projekt Bildung durchgeführt, das im Rahmen des Programms zur Entwicklung des Landes durch die EU mitfinanziert wurde.

MAS beteiligte sich im Jahre 2008 an zwei Projekten der Zusammenarbeit der Gruppe MAS mit den Dörfern/Vereinen der Dörfer Lalling in Bayern – das erste Projekt wurde durch die EU im Rahmen der übergrenzüberschreitenden Zusammenarbeit zwischen der Tschechischen Republik und Bayern mitfinanziert. Das zweite Projekt „Finden der gemeinsamen Traditionen“ wurde aus dem Dispositionsfond der Tschechischen Republik und Bayern mitfinanziert.

Die Gruppe MAS Aufblühen des Gartens Südböhmen arbeitet mit benachbarter Gruppe MAS Chance in Nature – LAG zusammen und beteiligte sich an der Durchführung der Maßnahme Prepare Gathering 2006, Traveling Workshop. Im Jahre 2007 wurde sie zum Regionalpartner des Projektes Cammini d’Europa für den Zeitraum 2007 – 2013. Aus der Zusammenarbeit mit LAG Chance in Nature wurden 2 Projekte vorgestellt – „Entwicklung der menschlichen Ressourcen – Chance für weiteres Aufblühen der Region“ und „Erbschaft der Region: Nach Spuren der Vorväter“. Eine der Maßnahmen dieses Projektes ist auch dieses Taschenbuch.



The Local Action Group (in short: LAG), or, as the case may be, Citizens' Association Southern Bohemian Garden in Blossom has 25 members (including the membership of two micro-regions Chelčicko-Lhenický and Blata). The interest area of the LAG is composed of the countryside region including 16 municipalities with 56 local districts. The total number of inhabitants is more than 12 thousand and the interest area comprises 26,624 ha.

This Local Action Group was founded in February 2004 based on the initiative of the Micro-region Chelčicko-Lhenicko having the vision of exploitation of LEADER methods to bring local participants together aiming to develop the countryside region in the LAG area. The purpose was to provide support for development of small and medium sized businesses in the area of the local specific agricultural production using the implementation of new know-how, in particular. At the moment, the LAG is composed of well balanced group of partners coming from different social-economical sectors of the area. At the same time, it remains open structure and systematically addresses persons potentially interested in participation on LAG activities and LEADER+ Program.

In the 2004 and 2005, the LAG successfully participated in LEADER CR Program, in the 2006 and 2007 the LEADER1c Project was executed. In the 2008, the Educational project co-financed by the EU within the Countryside Development Program was realized.

In the 2008, the LAG participated on two projects of the LAG cooperation with municipalities/group of municipalities Lalling in Bavaria – the first project was co-financed by the EU within the framework of the CR-Bavaria Cross-border cooperation program. The other project “Finding common traditions” was co-financed from the Dispositional Fund CR – Bavaria.

The Southern Bohemian Garden in Blossom LAG cooperates with the neighbor LAS Chance in Nature – LAG, it participated on the execution of the Prepare Gathering 2006, Traveling Workshop. In the 2007 it became the local partner of the Cammini d'Europa project for the period 2007–2013. Based on the cooperation with the LAG Chance in Nature two projects were submitted, namely Human Resources Development – Chance for further development of the region and Heritage of the region – In the track of forefathers. This brochure is one of the results of this project.

CHANCE IN NATURE – LAG

Jana Benešová

Občanské sdružení CHANCE IN NATURE – LOCAL ACTION GROUP vzniklo v roce 2004 v západní části jižních Čech a sdružuje 38 obcí na území tří mikroregionů – Vlachovo-březska, Prachaticka, Čkyňska a několik samostatných obcí. Členy o.s. jsou obce: Bohumilice, Bohunice, Bošice, Budkov, Bušanovice, Čepřovice, Čkyně, Drslavice, Dub, Dvory, Hoštice, Husinec, Chlumany, Chroboly, Kratušín, Ktiš, Lažiště, Lčovice, Lipovice, Litochovice, Malenice, Milejovice, Nebahovy, Prachatice, Předslavice, Radhostice, Strunkovice nad Blanicí, Šumavské Hoštice, Těšovice, Tvrzice, Újezdec, Vacov, Vlachovo Březí, Záblatí, Zábrdí, Zálezly, Žárovná, Žernovice. Celková rozloha území je 446 km² a žije zde bezmála 27 tisíc obyvatel. Území dlouhodobě vykazuje společné charakteristiky. Jedná se o oblast Předšumaví, kde se podmínky geografické, historické ani ekonomické neliší. Oproti jiným oblastem vykazuje území CHANCE IN NATURE – LAG jednotnost v oblasti silného ekologického cítění, potřeby partnerství a malém využívání inovací.

Členem sdružení mohou být fyzické osoby a právnické osoby, které souhlasí se stanovami a cíli sdružení. O přijetí za člena sdružení rozhoduje na základě písemné přihlášky rada sdružení. Členem sdružení se může bezplatně stát kdokoli, třeba i jednotlivý občan, pokud má pocit, že svou činností může a chce ovlivnit rozvoj regionu, vnášet do rozvoje vlastní nápady a kreativitu.

Hlavními prioritami činnosti LAG jsou: partnerství, podnikání, lidské zdroje, a životní prostředí.

V rámci priority partnerství, má LAG zkušenosti s realizací projektů na bázi místního partnerství a to především díky úspěšné strategii LEADER+ s tématem „Využívání know-how a nových technologií ke zvýšení konkurenceschopnosti místních produktů a služeb“. V rámci realizace strategie bylo podpořeno 28 projektů v celkovém objemu alokovaných prostředků cca 12,5 milionu Kč. Na projekt LEADER+ navazuje v současné době realizovaný LEADER 2007–2013, v jehož rámci jsou přerozdělovány finanční prostředky úspěšným žadatelům na území LAG. Souběžně s touto aktivitou probíhá realizace projektů spolupráce s MAS Rozkvět zahrady Jižních Čech. Prvním z projektů je „Dědictví regionu: po stopách předků“, v jehož rámci byla vytvořena tato brožura a památník Petra Chelčického v Chelčicích. Druhý projekt spolupráce „Rozvoj lidských zdrojů – Šance pro další rozkvět regionu“ je zaměřen na vytvoření komunitních center v regionu spolupráce.

Druhou prioritou o.s. je podnikání, které reprezentuje projekt „Cesty Evropy“ realizovaný od července 2008 a zaměřený na propagaci historických a kulturních památek v regionu a podporu cestovního ruchu. Projekt je v tomto směru přípravou na mezinárodní spolupráci.

Třetí prioritou lidské zdroje je zaměřena mimo jiné na zlepšení poskytování sociálních služeb. Na základě toho proběhla v roce 2007 realizace projektu „Komunitní plánování sociálních služeb“, jehož cílem bylo vytvořit místní partnerství poskytovatelů, uživatelů a zadavatelů sociálních služeb a za účasti široké veřejnosti zpracovat komunitní plán sociálních služeb. Výsledkem akce je Katalog poskytovatelů sociálních služeb dostupný veřejnosti na všech obecních úřadech a v knihovnách regionu o.s. Do budoucna by LAG ráda navázala dalším pokračováním komunitního plánování na svém území.

Za poslední prioritu je považováno životní prostředí zastoupené projektem „Šance pro venkovské školy – znalosti, schopnosti, dovednosti“, jehož cílem je formou partnerství tří základních škol a neziskové organizace vytvořit podmínky pro uplatnění moderních forem výuky především v oblasti environmentální problematiky, využití interaktivních informačních technologií a udržitelného rozvoje.

V budoucnosti LAG plánuje v rámci čtyř vytyčených priorit realizovat další zajímavé projekty z okruhu obnovitelných zdrojů energie, rozvoje lidských zdrojů a cestovního ruchu, konkrétně v oblasti hipoturistiky.

TIPY NA VÝLET

Region LAG je z kulturně-historického hlediska zajímavý počtem památek typu hradišť a mohylových pohřebišť, které dokladují osídlení lokality již v dávných historických dobách. Ze starých sídlišť šlechty můžeme zmínit zříceninu hradu Hus nad Blanicí ze 14. století na ochranu Zlaté stezky. Zámky lze najít ve Vlachově Březí, Dubu, Bohumilicích, Lčovicích, barokní ve Čkyni. Památník reformátora Mistra Jana Husa v Husinci na řece Blanici byl spolu se sochou Mistra Jana od K. Lidického v roce 1978 prohlášen za národní kulturní památku. Ve Vlachově Březí je také farní kostel Zvěstování Panny Marie, křížová cesta ke kapli sv. Ducha či židovský hřbitov, ve Čkyni kromě zámku stojí kostel a židovský hřbitov. Město Prachatice nabízí návštěvníkům a obyvatelům svoji renesanční atmosféru, zastřenou jen částečně novějšími empírovými přestavbami. Zachovalé historické budovy byly důvodem vyhlášení historického jádra města Městskou památkovou rezervací v roce 1981. Ve středověku nastal důležitý předěl pro život obyvatel regionu – vznikla Zlatá stezka, která jako součást středověkého dopravního systému ve střední Evropě spojovala české země s Podunajím a se zeměmi na jih od něj. Místo soli se do Pasova, Lince či Vídně vyváželo vlachovobřežské sukno či lhenické třešně.

Důležitou akcí pro zvýšení potenciálu území v oblasti cestovního ruchu zejména v severní části LAG bylo natočení série filmů režiséra Zdeňka Trošky Slunce, seno... v Hořticích nad Volýňkou. Obec Hořtice je také spojena s odkazem Michala Tučného a každoroční populární akcí „Stodola Michala Tučného“. Tyto atraktivita lákají do obce a regionu každoročně velký počet turistů.



Die bürgerliche Vereinigung CHANCE IN NATURE – Lokale Aktionsgruppe wurde 2004 im westlichen Teil Südböhmens von 38 Gemeinden gegründet und besteht primär aus drei Mikroregionen – Vlachovo Březí, Prachatice und Ččkně. Sie deckt ein Gebiet von 446 km² mit fast 27.000 Einwohnern ab.

Schwerpunkte in der Zielsetzung der LAG sind Partnerschaften fördern, Unternehmensförderung, Förderung des Arbeitsmarktes und nachhaltige Umweltförderung.

Im Rahmen der Zielsetzung Partnerschaften fördern realisierte die LAG die Projekte LEADER+: „Förderung von Know-how und neuen Technologien zur Erhöhung der Konkurrenzfähigkeit lokaler Produkte und Dienstleistungen“. Es wurden insgesamt 28 Projekte für 12,5 Mio. CZK gefördert. Derzeit schöpft man Finanzmittel aus LEADER 2007 – 2013. Zugleich läuft das Projekt „Rozkvět zahrady Jižních Čech“ (Aufblühende Gärten Südböhmens). Für das erste Projekt in diesem Rahmen „Erbe der Region: auf den Spuren der Vorfahren“ wurden diese Broschüre und das Petr-Chelčický-Denkmal in Chelčice geschaffen. Ein weiteres Projekt trägt den Namen „Arbeitskraftpotentiale fördern – eine Chance für die Regionalentwicklung“.

Die Zielsetzung Unternehmensförderung wird in dem Projekt „WEGE EUROPAS“ realisiert. Seit Juli 2008 werden der Fremdenverkehr und die Erhaltung von kulturhistorischen Denkmälern in der Region unterstützt. Eine internationale Fortsetzung ist geplant.

Die Zielsetzung Förderung des Arbeitsmarktes ist vor allem sozial ausgerichtet. Das Projekt „Gemeinschaftliche Planung von sozialen Diensten“ startete 2007 und möchte Partnerschaften zwischen Trägern, Beziehern und Zuteilenden auf die Beine stellen. Ein Katalog von Anbietern sozialer Dienstleistungen, welcher in Gemeindeämtern und Bibliotheken des LAG-Gebiets erhältlich ist, ist ein Ergebnis. Eine Fortsetzung ist geplant.

Der Schwerpunkt nachhaltige Umweltförderung ist im Projekt „Chancen für ländliche Schulen – Kenntnisse, Fähigkeiten, Fertigkeiten“ realisiert. In drei Grundschulen und gemeinnützigen Vereinen sollen so die Voraussetzungen für moderne Umweltbildung, interaktiven Informationstechnologien und nachhaltige Entwicklung geschaffen werden.

Die LAG plant derzeit weitere interessante Projekte in den Bereichen erneuerbare Energiequellen und Energiesparen, Förderung des Arbeitskräftepotentials und des Tourismus, z.B. im Sektor Reiten.



The civic association CHANCE IN NATURE – LOCAL ACTION GROUP originated in 2004 in the western part of Southern Bohemia and it associates 38 villages in the locality of three microregions – Vlachovo Brezi, Prachatice, Ckyne. The whole area of the locality is 446 km² with the population of 27 thousand people. The main precedence of LAG is: Partnership, Business, Manpower and Environment.

In the frame of the precedence Partnership LAG carried out the projects LEADER+: „Using Know-How And New Technologies for the Rise of the Competitiveness of Local Products and Services.“ There were supported 28 projects for ca CZK 12.5 million. Now LEADER 2007 – 2013 is going on. At the same time the projects with LAG The Flowering of the South Bohemia Garden are in progress. The first project is: „The Heritage of the Region: Tracking the Ancestors“ in whose frame this booklet and the monument to Petr Chelčický were made. Another project is „The Development of Manpower – the Chance for the Other Flowering of the Region.“

Since July 2008 the preference Business has been represented by the project „WAYS OF EUROPE“ specializing in the publicity of historical and cultural sights in the region and the tourism. The project will continue in the international level.

Manpower specializes among the others in the improvement of social services. „The Community Planning of Social Services“ from 2007 wanted to create the local partnership of providers, users and customers of social services. Its result is the Catalogue of Providers of Social Services available in local authorities and libraries of the region. The continuation of the community planning is being prepared.

The last preference is the Environment with the project “Chance for Country Schools – Knowledge, Abilities, Skills”. Three primary schools and non-profit-making organizations make conditions for modern forms of learning in the sphere of environment, interactive information technologies and sustainable development.

LAG is planning the implementation of the other interesting projects for renewable resources of energy, development of manpower and tourism, e.g. hipotourism.

Linecká stezka

© **Mgr. Pavel Fenc**

© Obálka: Mgr. Eva Boříková

Německé překlady: Mgr. Josef Štemberk, Ing. Jan Krejčí

Anglické překlady: Mgr. Libuše Tesařová, Tomáš Krejčí

Jazyková redakce: Mgr. Markéta Cinádrová

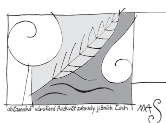
Grafická úprava a sazba: Václav Mach

Tisk: HERBIA spol. s r. o., Novohradská 16, 370 01 České Budějovice
Vydalo Občanské sdružení Rozkvět zahrady jižních Čech – místní akční skupina,
Školní 124, 384 02 Lhenice
1. vydání, 2009

**Realizováno v rámci projektu „DĚDICTVÍ REGIONU: po stopách předků“,
tento projekt je spolufinancován Evropskou unií z Evropského zemědělského fondu
pro rozvoj venkova v rámci opatření:**

III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova,

IV.2.1 Realizace projektů spolupráce Programu rozvoje venkova.



PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí